

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 4586

Izredna skupščina

Izredna glavna skupščina JUU je že za nami. Dejstvo, da je trajala samo 16 minut, nam vzbuja mnoge misli, ki ne vplivajo ravno blagodejno na poglede v bodočnost našega združenja. Prvič se je zgodilo, da je moralo sklicati vodstvo našega združenja izredno skupščino in še ta se je izvršila v tako težkih okoliščinah.

Ne bilo bi ravno oportuno razpravljati o predzgodovini te izredne skupščine, saj nam je vsem znano, da je razpust XVIII. glavne skupščine v Zagrebu povzročil nujnost ponovnega sestanka zastopnikov učiteljskih društev iz vseh delov naše države. Vodstvo naše stanovske organizacije je bilo postavljeno v težak položaj, kajti brez odobrenih računov za preteklo leto in brez proračuna za bodočo poslovno dobo, je vsako normalno delo nemogoče. Toda ne samo to, brez izvršenih formalnosti, brez odobrenega proračuna ne bi sploh moglo združenje izdajati svojih listov in tudi svojega organizacijskega obrata ne bi več moglo vzdržati. Razumljivo je tedaj, da je vložilo ves svoj trud v prizadevanje, doseči dopuste za delegate in dovoljenje za izredno skupščino in s tem dobiti bazo za normalno nadaljnje poslovanje združenja v tekočem poslovnem letu. Za 25. septembra neodobrena, je morala biti izredna skupščina preložena na 6. novembra in se je, čeprav z zamudo in po skrajšanem postopku, končno le izvršila, in postavljen je važen mejnik v razvoju JUU.

16 minut nam je torej zadostovalo, da smo postavili svojo stanovsko organizacijo v normalni tir in s tem preprečili nedogledne posledice, ki bi lahko nastale, če bi glavna uprava ostala brez razrešnice in brez vitalnih pogojev za svoj lastni obstanek. Zaupnica 300 delegatov, kar pomenja dve tretjini vseh polnopravnih članov glavne skupščine, je brez dvoma solidna baza za nadaljnje delovanje in normalen razvoj našega združenja. Ta večina, ki je bila sedaj na strani glavne uprave, je že sama po sebi zadostna in močna; če pa preudarimo vse okoliščine, pod katerimi je bila ta skupščina sklicana, in naglico, s katero je bila pripravljena, tedaj moramo priznati, da je to večina, ki dokazuje solidnost temeljev naše organizacije, kaže neizpodbitno močno stanovsko zavest in tudi izrazit čut odgovornosti vsega članstva, predvsem pa delegatov; pokaže pa tudi, da je učiteljstvo vedno pripravljeno na moralne in tudi materialne žrtve, ko gre za obstoj njegovega združenja.

Ta skupščina predstavlja brez dvoma velik uspeh učiteljske stanovske zavesti in discipline. Upoštevati moramo dejstva, da se udeležili rednih glavnih skupščin le redko kdaj nad štiri petine njihovih polnopravnih članov. Če vemo to, tedaj nam ni težko presoditi uspeha izredne skupščine, ki je bila sklicana in organizirana v pičlih 48 urah. Mnogi delegati so morali potovati tudi po več nego 24 ur, da so dospeli v Zagreb, in ni jim bilo težko odpraviti se z vso naglico na tako dolgo pot, ker jih je gnala zavest, da morajo doprinesiti to, za obstoj združenja nujno potrebno žrtev. Prišlo jih je dve tretjini, da izvršijo svojo moralno obveznost, ki so jo dolžni lastnemu statusu in svoji organizaciji. Zavedali so se pač, da morajo braniti stanovsko demokracijo, ki je bila resno ogrožena.

Sklicanje skupščine, v tako kratkem času, je bilo zelo tvegano, vendar se je izkazalo, da vodstvo JUU, ki stoji na edino pravilnem stališču stanovske smeri, lahko vedno računa na popolno podporo zavednega članstva, posebno pa še v trenutku, ko gre za obstoj in možnost rednega delovanja učiteljskega združenja.

Skupščina sama se je izvršila s filmsko naglico. Ni to slabost, kot bi marsikdo sodil, pač pa je to le sličen rezultat, kakršnega so doslej dosegale skoro vse naše glavne skupščine. Toda tokrat ne zadene krivda vodstva. — Na mnogih prejšnjih skupščinah so izvršili delo in pripravili predloge skupščinski odbori, a plenum v svojih burnih načelnih in podrobnih debatah ni nikoli dosegal pozitivnih uspehov v korist celokupnega združenega učiteljstva, in navadno so bili predlogi odbovov izglasovani v vsej naglici z nekakim oktroiranim nedemokratičnim postopkom. — Izjema v tem pogledu sta bili sarajevska in novosadska skupščina. Tudi lanska v Skoplju ni bila med najslabšimi.

In sedanja? Že meseca avgusta so skupščinski odbori temeljito predelali vse gradivo, poročila, račune in proračun. Vršila se je tudi načelna debata in pri podrobni razpravi je prišlo do razpusta. Kaj je torej manjkalo? Edino glasovanje! Res je izpadla načelna razprava o novih pravilih JUU, ki pa itak niso bila pred definitivnim sprejetjem, pač pa je šlo le za razpravo o predlogu za nova pravila, ki jih bodo morala predelati še sreska društva in bodo šele nato predložena glavni skupščini v dokončno sprejetje. Za tak postopek, ki ga nikakor ne moremo odobravati, pa ne nosi odgovornosti naša glavna uprava,

Samo 16 minut Zelo kratka prva izredna skupščina JUU

Pretekli teden smo bili v veliki negotovosti. »Ali bo? Ali ne bo izredna skupščina?« smo se spraševali. Končno je prišlo v četrtek zvečer telefonično obvestilo — v petek so pa bili tudi predsedniki društev brzojavno obveščeni, da je dopust za izredno skupščino dovoljen, da bomo torej vendarle mogli dovršiti delo, ki smo ga začeli meseca avgusta.

Kljub temu, da so si časopisna poročila nasprotovala in so nekateri listi pisali, da se bo izredna skupščina v Zagrebu vršila, a drugi da ne, vendar se je velika večina delegatov odzvala brzojavnemu vabilu in v Zagrebu so se zbrali 304 polnopravni člani glavne skupščine. Najmočnejše sta bili zastopani delegaciji savske in dravske banovine, kar je povsem razumljivo, ker sta pač najbližji.

Vsi delegati in pa tudi precej ostalega učiteljstva so se zbrali v nedeljo dopoldne pred Hrvatskim učiteljskim domom na Trgu kralja Aleksandra. Zelo neprijetno pa je bila ta množica presenečena s poročilom, da skupščina ni dovoljena. Mnogi so se hoteli takoj vrniti, toda geslo »Čakajmo izida pogajani« jih je pomirilo, in vsa ta množica učiteljskih zastopnikov je mirno vztrajala in ves dopoldan čakala pred zborovalnim lokalom, toda tudi ob 12. še ni bilo odločitve.

»Ob petnajsti uri se zopet zberemo — do tedaj moramo imeti končno rešitev!« In res je prišla.

Točno ob šestnajstih je predsednik JUU tov. Ivan Dimnik otvoril skupščino s sledečim nagovorom:

V imenu glavne uprave Jugoslovenskega učiteljskega združenja odpravljam današnjo izredno glavno skupščino.

Prva naša misel in prve naše želje so v tem trenutku namenjene našemu ljubljensmu kralju. Predlagam skupščini, da odpošlje Nj. Vel. kralju Petru II. vdanostno brzojavko. Ta predlog in prečitana brzojavka sta bila sprejeta z velikim navdušenjem in vzkliki »Živel kralj Peter II.«

Nato je tov. Dimnik nadaljeval:

Znano vam je iz objavljenega dnevnega reda, da bi se naša prva izredna glavna skupščina morala začeti že ob 10. uri dopoldne. Ker so obstajale zapreke formalno-pravnega značaja, zato začenja skupščina s svojim delom šele sedaj. Da se pa sploh vrši, se imamo še zahvaliti uvidenosti in dobri volji šefa upravne oblasti savske banovine g. podba-na Mihalčiča.

Današnja izredna skupščina se mora prilagoditi izrednim prilikam sedanjega časa, zato vas prosim, da osvojite mišljenje glavnega

odbora in njegov predlog, da se danes izvrši po kratkem postopku samo ono delo, ki je nujno za normalno delovanje naše organizacije in njeno prosvetno kulturno delo, t. j. da mi na današnji skupščini rešimo gmotno vprašanje obstoja organizacije.

Opozoriti vas moram, da je glavni odbor prevzel osebno odgovornost za popoln red na današnji skupščini, ki se mora izvršiti v najkrajšem času, zaradi česar morajo odpasti vsi govori, a članstvo naj pride do izraza potom glasovanja.

Verifikacijo pooblastil so izvršili tajniki sekcij in je verifikacijski odbor ugotovil, da je prisotnih delegatov in članov glavne odbora vsega 304, in to: iz vardske banovine 36, iz moravske 7, iz dunavske 23, savske 70, dravske 71, primorske 9, vrbaske 24, drinske 29, zetske 18, iz Beograda 6 in 11 članov izvršnega odbora.

Tako izvolitev kakor tudi poročilo verifikacijskega odbora je skupščina odobrila s 300 glasovi proti štirim.

Ker je bilo tiskano poročilo o delovanju glavne uprave JUU razposlano vsem delegatom še pred glavno skupščino meseca avgusta in se zaradi kratko odmerjenega roka ni mogla in smela vršiti debata, je bil že prej določen finančni odbor po delegatih sprejet in prav tako tudi poročilo tega odbora. — S tem je bil odobren obračun in proračun glavne uprave JUU in tudi izdatki za glavno skupščino. Za predlog so glasovali vsi razen štirih delegatov, ki so bili proti.

Prav tako z aklamacijo je bilo nato izvoljeno stanovsko častno razsodišče.

Predsednik Dimnik je nato zaključil 16 minut trajajočo skupščino s sledečimi besedami:

S tem je izčrpan dnevni red. Prej nego zaključim prvo izredno skupščino Jugoslovenskega učiteljskega združenja, čutim prvo dolžnost, da se predvsem srčno zahvalim našim tovarišem iz savske banovine, posebno še zagrebškemu kolegom in njihovim predstavnikom, ki so nas sedaj že drugič v tem letu sprejeli s svojo znano prisrčnostjo in gostoljubnostjo. Prav tako se zahvaljujem vam in tovarišem, ki so vas pooblastili, da v njihovem imenu pridete na to skupščino ter vam izjavljam, da bodo imena današnjih obiskovalcev zgodovinska imena za našo organizacijo. Pozdravljam vas, a potom vas tudi vse naše tovariše in tovarišice širom vse države, ki tako zelo ljubijo svoj narod, svojo domovino in svojega kralja.

Kaj vse pišejo o učitelstvu, šoli, prosveti in JUU

—I »Učiteljstvo in demokracija«. Pod tem naslovom prinaša »Večernik« od 3. nov. zanimiv članek. V njem sta letnici novosadske in skopljske skupščine zamenjeni, vendar priobčujemo njegov zaključek: »V Sarajevu je 1. 1935. učiteljstvo prelomilo enkrat za vselej s tradicijo političnega hlapčevanja. Še močnejše je bilo to naziranje poudarjeno naslednje leto v Skoplju, kjer je predsednik učiteljske organizacije g. Dimnik odločno izjavil, da mora delati učiteljstvo v bodočnosti roko v roki s širokimi kmečkimi delavskimi ljudskimi sloji. Leto dni dela in razvoja je rodilo nato 1. 1937. impozantno novosadsko učiteljsko skupščino, kjer so izrekli učitelji pred vso jugoslovansko javnostjo, da bo slo-nelo vse njihovo delo na principih demokracije. Da so zvesti tej odločitvi in da je ne mislijo pozabiti tudi v bodočnosti, so pokazali učitelji letos v Zagrebu, kjer se je večina odločno uprla početju manjšine. Ta odločen nastop pretežnega dela učiteljstva, ki se ni pustilo demoralizirati po diktatu peščice ljudi, pa nam je prijetna garancija, da so učitelji resnično na novi poti, da hočejo delati z ljudstvom in da bodo v bodoče popolnoma upoštevali načela demokracije.«

marveč so drugi razlogi, ki so preprečili demokracijo in normalen potek tako redne, kakor tudi izredne glavne skupščine. Z obžalovanjem moramo to ugotoviti in obenem poudariti, da nam je mnogo lažje na tem, da se naše skupščine vršijo v duhu popolne demokracije. Zaradi tega se bomo morali oprijeti resnega dela za odstranitev vplivov raznih razdiralnih sil, ki so zakriville, da se morajo naše glavne skupščine vršiti v velikem nasprotju s stanovsko demokracijo, na način, kot je bil to primer pri izredni skupščini, ki pa je bila le posledica dogodkov v avgustu na glavnem letnem sestanku vseh zastopnikov združenega učiteljstva naše države.

—I V Nemčiji je zopet uvedena telesna kazen za šolsko mladino. »Hamburger Lehrer-Zeitung« imenuje uredbo, ki predpisuje to »zapoved pravega nemškega učitelja«. (Razni listi.)

—I Vzgojne zmote je naslov članka v »Eдинosti« od 5. nov., iz katerega posnemamo naslednji pasus: »Padla je resnica in iz načela pravice, ki naj zmaguje, je nastala bajka, v realnem življenju trenutno prav toliko verjetna kakor zgodba o princesinji ter zakletem gradu. Zdi se, kakor da so postavili na laž vse lepe misli, na katerih je temeljila vzgoja in se ironično posmehljali razočaranim ter strmečim vzgojiteljem: »Kaj ne vidite, da so vaše poti pogrešne?« Mar še niste spoznali, da ne vzgajate mladine za življenje, temveč proti življenju? Vodite jo k duševnim oblikam, s katerimi se v življenju ne bo mogla uveljaviti in ki ji utegejajo škodovati, ker se morda ne bo znašla v novem življenju! Tako nekako zveni posmeh pravi pedagogiki in bije v lice milijonom, ki so iskreno ter hrepeneče iskali ideale ter v njih verovali, verovali... Hipoma pa se jim je razbil svet njihovih načrtov, prav kakor bi bil le prazna iluzija, sa-

Prihajamo do zaključka, da bo mogoče vzpostaviti normalen potek naših glavnih skupščin le s temeljito preureditvijo pravil JUU, predvsem s spremembami določil glede sestave delegacije za glavne skupščine. Prav gotovo je, da se pri takem ogromnem številu delegatov in pri temperamentu naših bratov ne more pričakovati vidnih uspehov tako dragih glavnih skupščin, in zato je prav v tem pogledu potrebna temeljita preosnova.

Z zadovoljstvom ugotavljamo uspehe izredne glavne skupščine, a prihajamo do zaključka: Kaj takega se nam ne sme več dogoditi! Garancijo za to nam more nuditi le pravi-lasta sestava novih pravil JUU.

VSEBINA:

Izredna skupščina.

Samo 16 minut.

Naš materialni položaj.

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« bo nastopil v Mariboru.

Aktualno vprašanje.

»Kritika« sodobne šole in vzgoje.

Kolikor glav, toliko misli...

† Matija Kenda.

LISTEK: Lačen sem. — Jubilej začasnega šolskega upravitelja.

Splošne vesti. — Učiteljska tiskarna. —

Mladinska matica. — Učiteljski pevski

zbor. — Šolski radio. — Stanovska orga-

nizacija JUU. — Novosti na knjižnem

trgu. — Iz uredništva.

nje z odprtimi očmi. Zato ni čudno, da se je v resnične vzgojitelje vsega sveta naselila globoka depresija in desorientacija. Po eni strani imajo občutek, da so kazale poti v napačno smer in se lovili za nerealnimi ideali; po drugi strani pa se ne znajdejo v nastalem kaosu in mnogi ne vedo kod ne kam. Ponujajo se cele vrste različnih na videz pedagoških sistemov s skrito politično tendenco, ter skušajo zatemniti pravi smoter vsega vzgajanja: razvijati človeka, ki bo po svoji vsestranski ter objektivni duševni orientaciji mogel biti kulturni vzor bodočim generacijam, ne pa enostransko bitje, ki je za kulturni razvoj človeštva več ali manj nepomembno.

Najbolj prizadeti

L. 1919. je bila na učiteljsku zadnja matura s 4 letniki. L. 1930. mature ni bilo, ker je bil vpeljan V. letnik, in tako smo prišli k maturi šele l. 1931. Ravno ti maturantje pa smo v najhujših letih krize čakali na službo po štiri, da celo po pet let. Ko smo končno dobili službo, položili praktični izpit, pa zaman čakamo za sprejem v IX. skupino. V vseh drugih skupinah se še čita tu in tam o kakem napredovanju, le mi, najbolj prizadeti, ki smo bili najdalj brezposelni, pretrpeli najhujše pomanjkanje, moramo, kakor v posmeh vsemu trpljenju, čakati tudi najdalj za sprejem v IX. pol. skupino. Ali ni ironija, da so tovariši(-ice), ki so se vpisali le eno leto pred nami na učiteljske, že v VIII. skupini, medtem ko smo mi še pripravniki(-ce) in da bodo z nami vred (če ne kdo že prej) sprejeti v IX. skupino maturanti iz l. 1935.

Ne da bi kdo mislil na kako nevoščljivost, toda marsikdo s svojo pripravniško plačo ni še niti poplačal dolgov iz let brezposelnosti. Da bi pa mislil na zakon, pri plačici 900 din, je sploh smešno.

Tovarišicam pa, ki so se poročile, se godi še večja krivica. Odtrgavajo jim draginske doklade, in tako imajo po večletnem študiju, brezposelnosti in štiriletnem službovanju, kot 30-letne matere plače nekaj čez 600 din, a morajo opravljati isto delo kot drugi.

Kakor vse kaže, pa bodo čakale na IX. skupino in ono malenkostno povišico še precej časa.

Če premišljujemo vse to, moramo postati več kot zagrenjeni.

Morda pa na merodajnih mestih ne vedo o naših stiskah! Dvomimo! K. A.

—t Zemljevid mesta Ljubljane in sreza ljubljanske okolice je izšel. Ta pregleden in čeden zemljevid ne sme manjkati prav v nobenem razredu mesta Ljubljane in sreza ljubljanske okolice. Zemljevid bo tudi prav prišel krajevnim šolskim odborom, župniščem, občinam, orožniškim postajam in finančnim kontrolnim organom. Dobi se ga v Knjižarni Učiteljske tiskarne na močnem papirju in tudi na platno nalepljen.

—t študirate pedagogiko? Naročite pri Knjigarni Učiteljske tiskarne knjigi dr. Borislava Stevanovića: Razviče dečje inteligencije in Merjenje inteligencije.

—t V Knjigarni Učiteljske tiskarne dobite vse pisarniške potreščine za šolo in dom.

Učiteljski pevski zbor „Emil Adamič“ bo nastopil v Mariboru

V soboto, 19. novembra, bo nastopil UPZ v sokolski dvorani (prej Union) v Mariboru

Po daljšem času bo nastopil Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« v Mariboru v okviru proslave 20 letnice osvobodjenja in zedinjenja, katero prirede obmejna učiteljska sreska društva. UPZ bo nastopil v soboto, 19. novembra t. l., ob 20. uri zvečer v novi sokolski dvorani pod vodstvom Milana Pertota. Nastopilo bo 80 pevcev in pevk s koncertnim programom, ki ga je zbor izvajal na svojem letošnjem koncertu januarja v Ljubljani. Na programu so skladbe Emila Adamiča, Ivana Grbca, Antona Lajovca, Ivana Matetič-Ronjgova in Slavka Osterca. Izmed koncertnih točk je posebno značilna skladba Maletič-Ronjgova »Roženice«, ki so bile izva-

jane v naši državi šele drugič. Skladba, v kateri nastopijo mešan, ženski, moški zbor in bas solo, je odlično delo v naši zborovski literaturi in traja nad dvajset minut. Tudi ostale skladbe na programu so dela naših najboljših slovenskih komponistov, kar znači, da bo imelo poslušalstvo dovolj umetniškega užitka.

Nastop Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« v Mariboru bo praznik obmejnega učiteljstva in njegovih prijateljev. Učiteljstvo bo z nastopom UPZ proslavljalo jubilej osvobodjenja in zedinjenja Jugoslovani in tako dokazalo, da se zaveda naloge in poslanstva, ki mu je določeno v našem narodnem občestvu.

ga poudarjale tovarišice v prejšnjih člankih, ovira v svobodni odločitvi. Res je danes skoraj nemogoče radi družine zapustiti službo, ker pač mož ne zasluži dovolj, da bi lahko vzdrževal družino. Mere za »dovolj« pa ni, kdor ima veliko, želi še več, zato s tem ne moremo brez pridržka utemeljiti potrebe žene in njein poklicnega dela. Mislim, da bi marsikatera poklicna žena ostala raje v poklicu tudi če bi mož imel dovolj sredstev, da bi njej in njenim otrokom lahko nudil brezskrbno življenje, ker pač ne čuti v sebi »poklica« za gospodinjstvo, ker ji njen poklic pomeni več nego samo sredstvo za doseg materialnih dobrin. Ker pa se noče odpovedati materinstvu, bi ji bilo treba nuditi možnosti, da spravi poklic v sklad z izvrševanjem materinskih dolžnosti.

Kaj pomeni za ženo poklic? — Znano je, da so zunanji vzroki — življenje samo s svojim gospodarskim razvojem — prisilili ženo, da je stopila v javnost, v poklic. Od takrat pomaga ves razvoj ženi v njeni borbi za njeno pravico do dela in poklica izven družinskega kroga. Današnje življenje stavi na ženo in zlasti na mater mnogo zahtev, ki jih ne more izpolniti, če ne živi s časom, če ga ne razume, če njeno obzorje ne sega preko mej družine. Kje in kako naj si širi obzorje, kje naj spozna pravo, resnično življenje, kako naj se ga udeležuje, kje naj ga proučuje, če ne v poklicu? — Bo rekel kdo, da to vse lahko žena izpolnjuje tudi če je samo gospodinja in mati. Ugovarjam: v enoličnem gospodinjstvu delu žena otopi, nima stika s javnim življenjem, je nekako izolirana od zunanjega dogajanja, zato ji obzorje ostane majhno, zaprto. Dalje: če bi se žena ne posvetila poklicu, bi ostala njena izobrazba pomajhkljiva baš v stvareh, ki dajejo človeku zanimanje za razna socialna, gospodarska in kulturna vprašanja, katerih poznavanje in razumevanje pa je za ženo prav tako potrebno, kakor za moža. Zato vztrajam na svojem prepričanju, da žena lahko ubeži duhovni bedi in mraku edino v poklic. Zato pa naj bi postal ženi poklic to, kar je možu: izpopolnitev njene osebnosti. Kjer te izpopolnitve ni, kjer žena nima drugih življenjskih vrednot in odnosov, kakor do moža in otrok, tam se čisto pojavi nezadovoljnost v njenem življenju. Kajti niti mož, niti otrok ne moreta za trajno izpolniti praznote v ženinem življenju, edino iz nje same je to možno.

Se iz drugih vidikov je delo v poklicu velike važnosti za ženo. Poklicno delo pomenja

za ženo tudi gospodarsko osamosvojitve; tako čuti, da možu ni več v breme, nego da se preživlja sama. To vse močno dviga njeno samozavest, ki se ji je morala odpovedati radi svoje podrejene vloge. Gospodarska neodvisnost vpliva odločilno tudi na ženin značaj. Edino taka žena more postati notranje in zunanje samostojen, svobodni človek, le v poklicu se more izoblikovati njena osebnost. Lastnosti, pridobljene in privzgojene pod tisočletnim varuštvo moža, se otresa, na njih mesto stopajo lastnosti, ki ji dovoljujejo, da stopa ob stran moža kot njegov enakovreden tovariš in se kot osebnost udeležuje oblikovanja vsega kulturnega, socialnega in gospodarskega življenja. Tako se kot nova, enkratna osebnost polno zaveda svoje notranje vrednosti in se skuša duševno še bolj obogatiti, ker se je ves njen odnos do javnega življenja izpremenil in ji je pot kot poklicni delavki povsod odprta. Za vzgojo v osebnosti je tudi važno, da se žena zaveda odgovornosti, ki jo je prevzela s svojim poklicnim delom. Vse to dviga socialno zavest in spoznanje, da mora biti vse njeno delo v prid celotni človeški družbi, ne samo posamezniku. V kolikor ji ta zavest še manjka, ji jo more dati edino delo v poklicu, delo v občestvu in za občestvo.

Iz vsega tega sledi, da poklic za ženo ne pomeni več samo materialne potrebe, ne pomeni samo vprašanja eksistence, temveč mnogo več: vprašanje njene notranje in zunanje samostojnosti in njenega deleža pri oblikovanju vsega javnega življenja. Zatorej, kdor hoče ženo odriniti od poklicnega dela, ta hoče ženo obdržati v njeni duševni zaostalosti in temi ter brezbriznosti, ker hoče nad njo vladati kakor nad bitjem brez lastne volje in samozavesti. Ne pravice do otrok in družine, nego pravico do poklicnega dela nam hočejo vzeti, pravico do izživeljanja naših duševnih sposobnosti kot polnovredni ljudje. Tukaj preti nevarnost, ne samo učiteljici, nego poklicni ženi sploh. Zavedati pa se moramo, če se bo žena odpovedala poklicu, ji bo vrnil vanj mnogo težja, borba zanj mnogo hujska nego je bila takrat, ko se je šele potegovala za to svojo človeško pravico. Zato se moramo strinjati brez oziroma na to, ali je katera osebnost prizadeta ali ne, ker gre tu za ženo sploh, za njene minimalne državljanske pravice. Posameznice ne pomenijo v tej naši borbi nič, naša moč je v številu, zato dvignimo svoj glas.

Jež.

Aktualno vprašanje

Ali ste morda mnjenja, da vprašanje celibata za učiteljice ni več aktualno? Ali pa morda celo mislite, da se je o njem potrošilo vse preveč besed, ki pa niso našle odmeva, kakor da so bile zapisane v vodni val ali izgovorjene v veter? Ne eno ne drugo ne držim. Trdim, da se je še vse premalo govorilo in pisalo o tem vprašanju, saj so prepustili skrb za njega povoljno rešitev izključno prizadejim učiteljicam, dasi zadeva to vprašanje ženo sploh, dalje celotno šolsko življenje in končno tudi socialno in kulturno življenje naroda.

Zadnji čas je bilo na tem mestu priobčenih o tem vprašanju nekoliko člankov, ki pa so vsi prezrli neko dejstvo. — Ko so učiteljice z zakonom naprtli breme celibata, prav gotovo niso imeli namena, da bi katero, ki to želi in more, ovirali pri snovanju lastnega ognjišča in družine. Poudarjam, da tega gotovo niso želeli, nasprotno, saj je vendar v interesu države, da se število družin zviša in z njimi tudi število prebivalstva. Da, prav gotovo so celo računali na človeško naravo, ki najde svojo srečo le v zajednici in radi tega

hrepeni po lastnem domu, po družini. Radi te narave — tako so mislili — bo marsikatera raje opustila službo in si osnovala lasten dom, nego da bi nasilno zatrla v sebi klic poljubne in otrocih. Z drugimi besedami se to pravi: računali so na drugačen efekt, kakor ga je amandman dosegel. Računali so na to, da bodo učiteljice trumoma zapuščale svoja mesta, se zatekale v varstvo moža, prijemale za kuhalično, porajale otroke in se tako za vselej odpovedale tisti samostojnosti, tisti svobodi in polnosti življenja, ki je mogoča edino v poklicu. Namesto tega pa mlade učiteljice ostajajo na svojih mestih, se odpovedujejo vsemu, kar bi jih osrečevalo in do česar imajo pravico. Čemu to, saj bi se mnoge izmed njih z veseljem zatekle v družino. — Res bi marsikatera rada zapustila poklic, tem raje, ker je poklic ovira njeni sreči — ko bi ji materialne prilike dovoljevale, saj čuti veselje do gospodinjkega dela, v skrbi za družino najde smisel življenja, to čuti, je njen pravi poklic.

Vendar pa ni samo vprašanje materialne preskrbe, vprašanje udobnega življenja, ki so

„Kritika“ sodobne šole in vzgoje

V podeželju, v »pedagoški provinciji«, kakor se zdi nekim krogom, lepo to našo ubogo pedagogiko imenovati, daleč od naših važnih in velikih pedagoških in kulturnih central, je začel izhajati mesečni listič, katerega namen je, kritikovati pojave na našem sodobnem pedagoškem in šolskem polju. Pojav je vzbudil precej pozornosti, kar je pri nas zadnje čase skoraj čudno, ker smo postali za pedagoška in šolsko-didaktična vprašanja nekam topi, da ne omenjam še naravnost ogromnega nezanimanja za našo stanovsko politiko. Naša zborovanja so v precejšnji meri podoba te apatičnosti in ponekod — Bog vé, da se ne maram šaliti! — že celo še kimati več ne znamo, odnosno nas ni volja! Znaki časa in posledice usodnih zunanjepolitičnih pretresov so v marsičem vplivali na našo dejavnost, v nemali meri tudi presenetljivo spreminjanje, kakršno lahko opazujemo okoli sebe. Komu bi verjeli? Kam bi se obrnili, da ne bomo prevarani? Posledica vsega skupaj je apatija, ki

je zajela vse stanove in zapustila mogočne vtise tudi na našem učiteljskem telesu!

V naši pedagogiki smo kakor v labirintu. »Naša« pedagoška znanost živi iz samih tujih virov in se srečno preriva med citati tujih učenjakov. Bahato se ta tuja učenost košati po našem pedagoškem lesovju: delali smo si lovite ekskurzije v tujine, prinašali v naše loge tujeja duha in se razpisovali do čedalje zavitejših problemov, da nas duši. Ta pedagogika je bila res samo za šolo in daleč od življenja! Zato, ker nismo napravili ekskurzije v naše življenje! Tudi slovenska šola je živ organizem, ki potrebuje hrane! Saj so izjeme: Orali so ledino in se orjejo slovenski učitelji in slovenski učitelj jim je za delo in trud hvaležen! Toda v glavnem se je na vrhovih, kamor ni nam poti, le preveč besedovalo, večinoma do zamotane matematičnosti, ob kateri je slovenski učitelj bolj in bolj propadal v pedagoško apatičnost, ki je posebno očitna zadnje čase. Ob samih tujih virih in ob

Učitelj v borbi za svoje pravice nekdanj in sedaj

Ker praznujemo letos dvajsetletnico naše narodne države, je zato dana posebna prilika in priložnost, da se oziramo v našo zgodovino ter prerešavamo dejstva naše preteklosti, ki so povoljno ali pa tudi nepovoljno vplivala na narodov razvoj. Ker je pri razvoju narodne kulture važen faktor tudi narodni učitelj, je za nas še posebno zanimivo, da se od časa do časa poglobimo tudi nekoliko v našo stanovsko zgodovino.

Ozrmo se najprej tja, v dobo, ko je učitelj še, kot so takrat rekali, »šomoštrovale«. To dobo (okoli leta 1865.) nam posebno značilno opisuje nadučitelj Jožef Kiler. V svojem spisu pripoveduje med drugim takole:

»Ker smo hodili bolnike previdovat, in ker je bilo mnogo krstov, ženitovanj in pokopov, zato ni čuda, da nisem veliko poldni bil v šoli. Toda v tistih časih je bila šola postranska reč.

Posebno težko mi je bilo zvoniti »avemarijo« zjutraj zarana. Kako rad bi bil včasih še spal; a moral sem vstati in iti na delo. Še hujsje je bilo zvonjenje ob hudi uri. Gorje meni in tudi nadučitelju, če bi bil kdaj to zamudil ali vsaj nekoliko okrajšal! Nekdanj sem tako zvonjenje nekoliko prej ustavil. Zvonil sem že dobro uro in roke so mi bile že kar otrple; gnati kar štiri zvonove, to ni šala!

Na mojo nesrečo se je vreme preobrnilo, in padlo je nekaj toče. Zdaj je bil ogenj v strehi! Župnik mi je očital, da sem nemaren, kmetje bi me pa bili kmalu naklestili. Nadučitelj ali prav za prav nadmežnar je dobil za zvonjenje »hudi uri« nekaj snovov pšenice, po katere je moral sam hoditi od hiše do hiše. Le enkrat sem mu pomagal pri tem, potem nisem hotel več; zakaj vsa stvar se mi je

zdelo poniževalna beračija; kmetje so se vedli tako surovo in razaljavno, da mi je kar rdečica silila v lice. Moj nadučitelj je imel kot šolski voditelj 240 gld. letne plače — in ta služba je veljala kot ena najboljših!

Župnik ni bil z mano Bog ve kako zadovoljen. Po njegovem mnenju sem opravljal svojo mežnarsko službo premalo vestno in pobožno. Kadilnik sem vihtel pri popoldanski službi prenašlo, skratka: prisojal mi je malo talenta za to sveto delo...

Tudi sladkosti nedeljske šole sem imel priliko okušati. Imel sem ob nedeljah 60—70 dečkov in deklic pred sabo. Nekateri so bili večji in močnejši od mene in niso se shajali zato, da bi se kaj naučili, ampak, da bi ne spodobno rogovili v šoli. Časih ne nastal med njimi cel pretep in pipci so se bliskali v njihovih rokah. Skoro nihče ni prinesel v šolo knjige, zvezka ali sploh kakega učila...

Tako opisuje nadučitelj Kiler to dobo v učiteljski službi. Svoj spis konča: »Napoved pride vesela novica: učitelji bodo rešeni — mežnarije! Jaz sem dobil plačo mesečnih 25 gld. in takoj sem odložil mežnarijo, dasi bi jo bil lahko obdržal in dasi sem s tem izgubil prosto stanovanje in hrano. Čutil sem se tako veselega, tako prostega kakor ptič, ki ga spustiš iz kletke. Trd čas je bil to!...

In vendar se je godilo nekaterim še slabše nego meni. Marsikateri podučitelj je dobival letno 20 do 30 goldinarjev. Ni čuda, da je marsikateri učitelj propal telesno in duševno. Najhujsje je bilo za izobraženega učitelja, da sta se v tisti dobi tako malo cenila šola in učitelj. Šola se je smatrala takrat za postransko reč...

V borbi učiteljstva za lastne pravice, posebno za to, da bi učitelji postali državni uradniki, so zanimivi tudi sledeči dopisi »Učiteljskemu tovarišu« v letu 1898. Pod naslovom »Plače državnih slug in plače učiteljev« čitamo: »Vlada je izdelala načrt zakona o ureditvi plač državnih slug ter določila v ta namen štiri plačilne razrede... Po tem načrtu doseže državni sluga lahko letnih 1150 gld. plače!

Ako primerjamo s tem učiteljske plače, dobimo natančno merilo, koliko cenijo mero-dajni činitelji učitelja in šolo!...

Ko se je posvetovalo o uredbi uradniških plač, se je stavil tudi predlog, da bi smeli tudi vadniški, godbeni in telovadni učitelji na učiteljskih v 9. činovni razred. Pridobil bi dotični ne toliko na plači, ampak tem več na veljavi in ugledu.

Naučni minister se je izrekel zoper ta predlog, češ, vadniški učitelji so prav za prav vendar le ljudski učitelji. Poslanska zbornica se je temu vdala!

Vse drugače so pa stvari pri drugih državnih uradih, n. pr. pri sodnji. Ko se je uvedel civilni procesni red, je bilo treba pomnožiti pisarniško osebje in ustanovila so se nova uradniška mesta, oziroma novi razredi. Če pregledamo zadnje imenovanje, vidimo, da so postali jetničarski pazniki in sodnijski slugi kancelisti v 11. činovnem razredu, kancelisti so postali kancelijski oficiali druge vrste v 10. činovnem razredu, ki se pa pomaknejo še lahko kot kancelijski oficiali prve vrste v 9. činovni razred.

Jetničarskemu pazniku in sodnijskemu slugi je odprta pot celo v 9. činovni razred, učiteljstvu se je pa porinil pred ta razred močan zapah! Komentarja k temu ni treba; dejstva sama govore dovolj glasno; dolžnost šoli prijaznih državnih poslancev bodi, da se ta napaka popravi čimprej učiteljev v prid in da se tudi ljudska šola podpravi, če nas

dežele ne bodo plačevale tako kakor plačuje država bivše jetniške paznike in sodnijske sluga...

Zelo značilen je tudi naslednji članek pod naslovom »Pomanjkanje učiteljev na Kranjskem«, ki se glasi: Poročajo smo, da gredo naši izprašani učiteljski kandidatje službovat večinoma v sosedno Štajersko, ali gredo pa kam drugim s trebuham za kruhom. Ni dovolj še to, da mladega naraščaja nimamo; ni dovolj, da nam umirajo krepke moči v najljepši moški dobi tako pogosto, da strse človeka groznica, češ, zdaj zdaj bo prišla vrsta tudi nate. Pomanjkanje učiteljev bo postalo v najkrajšem času še večje, kajti ravno kar čujemo, da izstopajo stari učitelji iz učiteljske službe. Učitelj J. Rajner iz D. M. v Polju gre k neki zavarovalni družbi v službo, ker z učiteljskimi dohodki ne more živeti! Stalni učitelj Gorjup gre k sodnji, in mož ima popolnoma prav, saj mu bo dana prilika, priti celo v 9. činovni razred. Za njim bo šel še marsikdo...

Iz vsega je razvidno, da so v tedanji dobi gospodarji naše slovenske šole delali prav sistematično na tem, da naše šolstvo dobi čim manj možnosti do uspešnega razvoja. Ravnali so se pač po načelu, da je lažje vladati neprosvitljena ljudstva. Za dober kader učiteljstva se sploh ni skrbelo, saj se je že vnaprej poskrbelo, da je moral učitelj radi slabega gmotnega položaja propasti telesno in duševno. Učitelj ni imel niti najpotrebnejšega za življenje, kako bi bilo tudi mogoče, da bi se v takih razmerah uspešno udeleževal v svojem poklicu ter uspešno poglabljal svoje strokovno znanje. Kje naj bi dobil sredstva za nakup knjig ter za študijska potovanja, ko jih niti za življenjske potreščine ni imel. Vendar se pa radi žilavosti našega slovenskega učiteljstva našim gospodarjem ni v polni meri posrečilo obdržati našo slovensko šolo na čim nižji ravni, saj je naše učiteljstvo navzlic težkim prilikam, v katerih je živelo v tej

tujem duhu smo ostali zares le pedagoška »provinca« (zakaj ne celo »kolonija«?) in kot takšno nas žeja po slovenski originalnosti!

Zato je pozdraviti vsak pokret, ki hoče razgibati duhove in uničiti takšno nezaslišano jaloost! Pri nas smo včasih tako navajeni, da se odkrivamo tuju do tal, pa naj je prišel med nas še s tako abotno neumnostjo. Doneč naslov takega tuja nam nadomešča včasih vsel Učitelja pa — o, tega pa le s kolum po glavi! Prepričan sem, če bi »Kritiko« izdajal kak, recimo, akademski naslov, da bi jo vsevprek hvalilo. Dostikrat se čudim, da smo priznali Vranca, ki je vendar samo — učitelj!

Kritika vsega našega hotenja in delovanja bi morala biti sestavina dela. Izgleda pa, da smo izgubili stike z njo. V času, ko se posebej naglašamo demokratično, bi jo morali tembolj gojiti. JUU je gotovo demokratična ustanova. Kot takšna bo že v svojem interesu podpirala kritiko, ki je dobrohotna in ne razdiralna. Da je potreba velika, pa dokazuje pedagoška apatičnost — a včasih je že molk najglasnejši govor!

Kdor je le nekoliko prislunil ljudski duši, je šele prav spoznal, kje so naše potrebe.

Kolikor glav, toliko misli! ...

V U. T. z dne 3. novembra t. l. se je pod naslovom »Nekaj besed o naših pomožnih knjigah« zaletel vame neznani mi kritik —n—. Res, mojega imena ni imenoval, a da ne bo menil, da me ga je sram, ga bom postavil ob koncu tega dopisa. Ze iz naslova mojega dopisa je razvidno, da se kritike ne branim; zakaj človek, ki se te boji, ne sme vzeti v roke peresnika s peresom. Toda kritik mora imeti vsaj nekoliko Belinski-Levstikovega duha in ne sme biti žalosten pojav, ki drži v eni roki kadičnico in se plazi pred malikom po trebuhu, v drugi pa cepec in išče prilike, kje in kdaj bi lopnil neljubega mu človeka po zobeh, da utihne enkrat za vselej. Ne, to ni kritika.

Kritik —n— mi očita najprej fraze. Res je, da je tudi zgodovina v zvezi z epiko in dramatiko, a frazarjenje ona ne trpi; zakaj njej gre za keda, kje, kako, zakaj, posledice in nove smernice iz vsega tega. Da tega v kratki pomožni knjigi za v roke učencu nisem mogel podati tako kot bi rad kritik —n—, se ume samo po sebi. Učni načrt! Menda mi kritiku —n— ni treba razlagati na dolgo in široko, da mu dajemo smernice (ne samo pri nas!) vis maior. Obseg knjige! Tu so dane samo markantne poteze, ob katerih ustvarja učitelj po svoje, a ne v obliki povestice, kot meni to kritik —n—. Ali ne čuti prav nič, da je ravno s to trditvijo začel še v večje blato, nego pa je bilo ono, po katerem so brodili nepoklicani ljudje, ki s šolsko prakso niso v zvezi in niso ničesar doprinesli k modernizaciji šole? — Povestice, pa naj imajo še tako mikaven naslov, so produkti učiteljevih možgan; in te produkte naj sprejema učenec moderne šole! To navlako iz dobe Šmida in Špilmana smo v mladinski literaturi komaj zadušili, a kritik —n— jo obuja ob zgodovini v novo življenje! Ne bodimo šolobarde in ne rinimo vsega v obliko povestic, da ne zaide mo iz pokopanega formalizma v šablonizem.

Ne smemo biti nervozni, če pove kdo krepko besedo, vredno cekina! Kdor dela, greši! Naše delo naj bo preresetano! Zakaj bi mi, učiteljska para, pustili le drugim govoriti, ki ne poznajo življenja! ker: med našim pedagoškim kašpotom in »provinco« je ogromen prepad. Tudi naša dolžnost je, da povemo svoje mnenje, četudi ni »učeno«!

Ne gre trenutno samo za to ali to ali to kritiko ali »Kritiko«, temveč za pojav, za vsak pojav, ki bi ga mogli na tem polju zaznamovati. Če smo 20 let taval, dostikrat ne vemo, kako bi iz vsega tega protislovij, je že končno čas, da napravimo ekskurzijo v življenje sploh in posebej še v naše življenje. Zadosti je bilo nerazvzlane matematike! Zato: »Naj živi kritika!«

Še to: Ni moj namen, zagovarjati kogar koli ali celo časopis »Kritiko«. Toda ton polemike v zadnjem »Učit. tov.« na str. 3. glasno očituje občutljivost, nervoznost, katere ne morem odobravati. Občutljivost ali prevelika nervoznost se rada ustavlja pri nevažnih malenkostih. Bojim se, da se je to zgodilo! In tole že lahko zaseneči jasno izražanje!

Opomba uredništva: Članek priobčujemo kot mišljenje organiziranega člana.

Albin Podjavoršek.

Možgani so možgani in hočejo delati in se ne kisati. Tudi pri zgodovini ni treba povesti! Podaj z mesom, kar nudi okostje, in pokaži skupino primernih slik in učenec bo slikal po svoje in ne požiral prežvečene učiteljeve hrane, podane v obliki možganske simbolistike, ki rine vedno učitelja v ospredje. To je bil eden izmed glavnih vzrokov, da so napovedali boj stari šoli, ki pa jo kritik —n— rine iznova in menda nevede izza plota!

Kritik —n— toži tudi o neuspehu. Ta je lahko dvojen, t. j. materialen in duhoven. Da ni bilo prvega, mu pove lahko »Učit. tiskarna«; zakaj 16.000 izvodov je prodala tekom 2 let, druga izdaja bi bila izšla že pred leti, a ni; zakaj, tega ne bom razpravljaj na tem mestu, a je le izšla kasneje v 9000 izvodih in bo tudi ta razprodana prej nego marsikatera druga knjiga. A če bi delale moje pomožne knjige duhovno škodo, bi ne imel v svoji miznici toliko pozivov, pohval in zahval in to izvečine iz vrst onih 4000, ki jih omenja kritik —n—.

Kar pa se tiče »Odbora za učiteljske pomožne knjige« moram kritiku —n— povedati najprej to, da za učitelje nisem napisal še nobene pomožne knjige; zakaj tako predrzen še nisem nikoli bil; a če bi kaj takega storil, bi grešil smrtni greh nad glavnimi zahtevami moderne šole. Skušal sem jih pisati le za učenca! In jih bom šel! Zakaj dobil sem že naročilo od merodajne strani in že tudi delam in upam, da me ne bo sram pred »Odborom za pomožne knjige« za v roke učencev; zakaj uverjen sem, da bodo v tem odboru sedeli možje, in ne figure, ki se jih bom ognil v velikem ovinku tako, da jih ne bom srečal nikoli več in se jim niti z besedo odzval, pa naj kriče za menoj, pred menoj in nad menoj? »Človek, kam jadraš?« — »Svojo smer, a brez kadičnice in cepca!« ... In to je moj prvi in zadnji odgovor v tem in podobnih primerih.

J. E. Polák.

Kadar pridete v Ljubljano, se zglasite pri občeznani manufakturni veletrgovini

R. MIKLAUC „Pri Škofu“
Lingarjeva ulica — Pred Škofijo,

kjer boste našli veliko izbiro blaga za moške in damske obleke po izredno ugodnih cenah
Ne pozabite: R. Miklauc, Ljubljana

dobi, dvignilo tudi na bivšem Kranjskem slovensko šolo na primerno višino.

Ta, učiteljstvu in šoli sovražni sistem je pa gotovo rodil zle posledice v vzgoji našega naroda in marsikaj se je dalo popraviti šele po osvobojenju, marsikaj bo pa še potreba izpopolniti ter popraviti v bodočnosti tako, da bo šola mogla postati res institucija, ki bo služila samo povzdigi narodne kulture in jačanju narodne in državljanske zavesti.

Po osvobojenju je postala naša šola državna, kakor je tudi učiteljstvo postalo državno uradnišvo. S tem je bilo dano vse jamstvo, da bo šolstvo postalo popolnoma neodvisno od vsakdanjih dnevnih političnih vprašanj ter da bodo tako iz šolstva izključeni vsi škodljivi lokalni vplivi. Šola naj bi postal na ta način samostojna kulturno prosvetna duhovna sila, ki naj bi dvigala narodno kulturo ter napajala državljane z zdravim narodnim ponosom, narodno in državljansko zavestjo.

Smer, ki je bila dana naši šoli s podržavljenjem, se pa v polni meri ni mogla uveljaviti, ker šola ni bila istočasno ločena od politične oblasti.

Nujno je zato potrebno, da se učiteljstvo bori poleg izboljšanja našega gmotnega položaja tudi za ločitev šole od politične oblasti.

Ustanoviti je neobhodno samostojne sreske šolske oblasti, katere naj bodo podrejene samostojnim banskim šolskim oblastem, te pa ministstvu prosvete. Vse šolstvo v naši državi naj vodi šolski strokovnjaki.

Izboljšanje gmotnega položaja učiteljstva, učiteljska stalnost in depolitizacija šolstva je neobhodna potreba naše šole pri njenem delu za dvig narodne kulture ter narodne in državljanske zavesti.

Jelo Janežič.

Tone Fičafaj:

Jubilej začasnega šolskega upravitelja

Mrzel jesenski dan. Za devetimi hribi so se podili oblaki. Človeku je bilo, kakor bi mōra padla nanj ...

Učitelj Žefranček je sedel zamišljen v šolski veži. Zdaj pa zdaj je pogledal skozi okno po goricah tja proti Rebrji, kjer je tolikokrat hodil po kostanjevem gozdičku in premišljeval svojo usodo.

»Da, da, Veliki hrib...« Njegovo drugo službeno mesto je bil hrib — za devetimi hribi. Gadova luknja ga je sprejela kot idealnega pripravnika. Tu je prvič zasajal lopato na njivi narodne prosvete. Z idealizmom, z nerazumljivim zanosom je vcepjal znanje vaškim paglavcem, zapuščenim hribovskim otrokom. In po tolikih letih je prišel še višje — nadmorska višina Velikega hriba je bila natančno za 101 m večja od Gadove luknje. No, pa je bil na boljšem; ni mu bilo treba spat na kozolec, tudi ne v vlažni sobici s koruznico in s slamo ...

Globoko se je zamislil ...

»Sedemnajst in pol leta učiteljujem. O, kje so tisti časi, ko sta se med in mleko cedila po naši mili domovini. Pa tu še kar gre. Vsaj ničesar ne zapravim. Železnica je daleč, enkrat na leto vidim vlak. Tovariši mi zavijajo ...«, tako se je tolažil.

Zagrebel si je roke v lase in gledal v daljavo. »Oženil bi se! Potem bova z ženo skupno prenašala križe in težave učiteljskega stanu na tej grbasti zemlji. Ne, ne, ne, tega ni že ne! Žena tudi stane, pa niti tistih borih desetakov ni več uradno ocenjena. Žena je luksuz!«

Razjezil se je in vrgel stare knjige s police, da so se z velikim ropotom vsule na pre-

luknjana večna tla. Urejevati je začel inventar, kajti našel je nered na vseh koncih in krajih, pa oblast zahteva vse do pike in pičice na svojem mestu.

»Naj bo. To je moj zadnji posel hvalevrednega začasnega šolskega upravitelja. Če še enkrat dobim to »zvanje«, grem rajši v Mrzlo Reber v leseno enorazrednico, kakor pa da tu za šefi in šefinjami urejam spise.«

Z nevoljo je pograbil svečenj starih aktov in jih vrgel v kot, da se je slaba vrvica pretrgala in so se pokazali še pečati c. kr. Velikanstva od bog ve kdaj.

Vstopil je prijatelj šole, spoštovani in ugledni gospod Trlica, stara dobričina, ki je precej zaslužen za razvoj šole na Velikem hribu.

»Dober dan, gospod upravitelj!«

»Kakšen upravitelj, strela jasna!? Začasni šolski upravitelj, prosim!« se je Žefranček zadržal nad prišlecem.

Pustil je staro šaro in vstopila sta v »elegantno« sobico zraven razreda.

»No, gospod začasni šolski upravitelj, kako bo sedaj, ko smo izgubili gospoda upravitelja?«

»I, kaj bo? Jaz bom spet vozil, dokler drugi ne pride.«

»Hja, hm, jaz pa tega ne razumem. Bomo zaprosili, da ste vi najbolj spoštovan pri nas, pa vas bodo postavili. Če je ljudstvo za vas, bomo vendar kaj dosegli?« je pojasnjeval Trlica in včasih udaril po mizi.

»Počasi, prijateljček,« mu je segel v besedo Žefranček in se ironično nasmehnil, »ali poznate mojo storijo?«

»Ne!« je Trlica odkimal.

»Že v Gadovi luknji me je dvakrat dosegla čast, urejevati spise. Spreml sem prvega upravitelja na postajo, ko je odhajal. To je že tako pri nas. Silimo drugam, prosimo

† Matija Kenda

Dne 3. novembra t. l. je nenadno umrl v Goričanah šolski upravitelj v pokoju, tovariš Matija Kenda. Skromno in osamljeno je živel zadnja leta, neopaženo se je poslovil od življenja. Rojen v Gaberjah pri Tolminu l. 1860. je študiral učiteljšče v Kopru, nakar je služboval na Kobariškem, nato pa dolgo vrsto let v Volčah pri Tolminu, od koder je njega in njegovo družino pregnala svetovna vihra v Smlednik, kjer je služboval do svoje upokojitve, katero je dosegel po 42 letnem plodnosnem delu kot vzoren učitelj in vzgojitelj. — Kot trdno značajen, dobrončen, plemenit in nesebičen svetovalec ljudstva, si je pridobil povsod zaupanje in globoko spoštovanje.

Pokojnik je bil vedno dober in zaveden stanovski tovariš, vedno zvest učiteljskemu stremljenju za napredek šole in pouka ter učiteljskih pravic, četudi je bil mirnega in tihega značaja. Kot zvest in ljubezniv stanovski tovariš je bil vseskozi trden in zaveden član učiteljskega društva, kateremu je bil gotovo dobo tudi predsednik ter je po svojem značaju tiho, a odločno zastopal interese učiteljskega stanu in zagovarjal napredek šole in pouka.

Bil je med prvimi ustanovniki Slovenske šolske matice.

V vsem svojem dolgoletnem službovanju, a tudi v pokoju je še vedno marljivo sodeloval pri prosvetnih in nacionalnih društvi.

Mnogo je pretrpel v svojem življenju, okusil vso grenkoto življenja in prestal obilo bridkih izkušenj.

V soboto, 5. novembra, je nastopil tovariš Kenda svojo poslednjo pot na pokopališče v Preski. Kako so ga spoštovali in ljubili, je pokazal njegov pogreb. Spremljala ga je dolga vrsta prijateljev in znancev ter domača šolska mladina z učiteljskim zborom. Izkazali so mu poslednjo počastitev in vzeli zadnje slovo od njega. Ob grobu so mu domači pevci zapeli, nakar so zagnile grude grob vnetega učitelja-dobričine.

Pri pogrebu smo pogrešali njegove stanovske tovariše iz predvojnne dobe.

Ob njegovem grobu plakajo globoko užaloščena soproga, sinovi in hčere, katere je vse vzgojil v strogo narodnem duhu.

Ohranili Te bomo v trajnem spominu, Ti pa spavaj in snivaj mirno v tej blagoslovljeni in svobodni jugoslovanski zemlji.

M. I.

Splošne vesti

Zahvala

Nj. Vis. kneza namestnika Pavla

Na izjavljeno sožalje ob priliki smrti Nj. kraljevskega Vis. kneza Arsena je Nj. kraljevsko Vis. knez namestnik Pavle izvolil poslati sledečo zahvalo:

Maršalat dvora

Beograd, 26. okt. 1938.

Gospod predsednik

Nj. kraljevsko Vis. knez namestnik mi je blagovolil odrediti, da Vam izjavim zahvalo za izraze sožalja, ki ste jih izvolili izraziti v svojem imenu in v imenu jugoslovanskega učiteljskega udruženja ob priliki smrti Nj. kraljevskega Vis. kneza Arsena.

Učiteljska tiskarna

—t Dobra kreda, ki ne škripa in se ne drobi pod roko pri pisanju na tablo v šoli, je veselje učitelja in učencev. Taka kreda je »Kutis«, ki jo dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

—t Karel Pahor: 100 slovenskih narodnih pesmi za dvoje gosli potrebujete, če hočete naučiti na gosli svoje učence in učenke.

—t Knjigarna Učiteljske tiskarne vam nudi vsakovrstne knjige. Dobite jih lahko tudi na obroke.

—t Knjigarna Učiteljske tiskarne je založila svinčnike lastne znamke »Kutis« v vseh trdotah. Če potrebujete zares dober svinčnik, sežite po njem. Zadovoljni boste in zadovoljen bo bralec pisave, ki je napravljena s tem dobrim svinčnikom.

—t Ali ste že pregledali svojo zbirko učil? Gotovo vam manjka marsikaj prepotrebne pri učenju fizike, kemije, prirodopisja, zemljepisja ali zgodovine. Naročite, kar vam manjka, v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pri njeni podružnici v Mariboru.

—t Želite prekopirati načrt ali kak črtež, nabavite si svetlopisni papir »Jasnit«, ki se izdeluje v Učiteljski tiskarni.

Izvolite gospod predsednik tudi ob tej priliki sprejeti izraze mojega posebnega spoštovanja.

Maršal dvora:

B. Čolakantić s. r.

Gospodu Ivanu Dimniku, predsedniku jugoslovanskega učiteljskega udruženja, Beograd.

— Z učitelji poročene učiteljice. Učiteljska društva, ki še niso poslala sekciji imenskega seznama z učitelji poročenih učiteljic, ki jih izkazujejo v svojih mesečnih prijavah, naj store to z obratno pošto. Zadeva je nujna. Uprava JUU.

Mladinska mafica

—mm Seja odbora Mladinske matice bo v ponedeljek, 14. novembra t. l., ob 18. uri. Po redni seji bo seja literarnega odseka.

—mm Iz »Našega roda« so ponatisnili v 2. številki »Mladega Korotana« sestavek »Bolni lev« in »Gosja vojska«, iz Ribičićeve knjige »Mihec in Jakec« pa »Prve hlače«.

Najboljši trboveljski premog, suha bukova drva, bukove odpadke nudi trdka

„KURIVO“ družba z o. z.
Tyrševa cesta 31 Telefon 34-34

—mm »Ciciban čita«. Prvi zvezek Cicibanove knjižnice, tiskan samo z velikimi črkami, je kljub ponatisku že pošel. Ker se oglašajo številni naročniki, ki bi želeli imeti tudi letos to pomožno čtivo za začetnike, je M. M. pripravljena knjižnico ponatisniti, če se javi do konca tega meseca dovolj naročnikov. Cena knjižici 1,50 din.

in jokamo, ko pride pa čas odhoda, se pa cmerimo. Pri vlaku je stalo učiteljstvo, gospod upravitelj pa se je s šopkom cvetja odpeljal drugam. Tovarišem, posebno nežnemu spolu so prišle solze v oči. Kaj pa je? Ali odhaja gospod v Ameriko? je vprašal prometni uradnik. »Ne, samo na boljšo šolo! In gospod prometnik ni mogel zadržati smeha. Vidite, za njim sem bil jaz imenovan slesno za začasnega šolskega upravitelja, da sem vse lepo uredil in pripravil teren za novega, ki bo zasedel prestol. In je tudi prišel, mlad tovariš, kaj hočemo?« To je bil neki Peteršiljček.

»Kaj ste bili dolgo v tisti Gadovi luknji?«

»Eh, kmalu je Peteršiljček šel — in jaz sem za njim urejeval, kajpak. Saj Peteršiljček je bil dober zakonski mož, mož na svojem mestu. Nikoli ni tožil, da je poenostavljenje administracije potrebno. Kaj še! Do pike in pičice vse je bilo v redu. In še več. Aktov po spalnici, jedilnici in vseh drugih pritlikinah je bilo dovolj. Ni čudno, da je ženička Peteršiljka, kakor so ji ljudje pravili — kar prišla za pero in reševala akte, samo da bi bil prej red po »sobanah«. Pa ga ni bilo! Ko pa je odhajal, ni bilo treba urejevati — ker sem prav kmalu tudi jaz pričapljal na Veliki hrib. Nič hudega, po potrebi službe. In še sedaj sem tu.«

»Hvala Bogu!« je dodal Trlica. »Tisti vaš prvi upravitelj pri nas ni bil pa nič kaj priljubljen. Še dobro za občino in za otroke, da ni dolgo tu ostal. Takile pristranski ljudje niso za nas. Mi hočemo mož, ki bodo delali za ljudstvo, ki bodo po svoji marljivosti vzgled našim otrokom, ne pa ...«

»No, za njim sem »flikal« in krpal spet jaz,« ga je Žefranček prekinil. Zraven si je mislil: Kako oster sodnik je naše ljudstvo, na žalost večkrat tudi krivičen sodnik.

»Hja, če se dobro spominjam, so tisti gospod moralno podpirali telovadno društvo. Tudi mi z žuljavimi rokami, vedite, poznamo

—mm Za Miklavža izide v izrednih publikacijah Mladinske matice Pavleta Sedmaka lepa mladinska povest »Tonče«. Knjigo je bogato ilustriral Oskar Gaspari. Opozorjamo cenoj. tov. že sedaj na to zanimivo delo.

—mm Na vezane izvide publikacij Mladinske matice za šolske knjižnice nam manjka še mnogo naročil, tudi od šol, ki sicer redno naročajo rezerviranje vezanih izvodov za knjižnico. Ker se bojimo, da bi pri prekasni naročitvi ne mogli postreči vsem šolam, prosimo cenoj. tov. upravitelje, da nam taka naročila določijo čimprej. Plačila iz fondov šolske dotacije se izvrše lahko konec leta. Točno število takih naročil nam je potrebno zaradi določitve višine naklade. Za malenkostno ceno 47 din se lahko obogatijo šolske knjižnice za 4 vezane knjige, od katerih bo samo »Naš rod« obsegal 360 strani.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev Obvestilo. Prihodnji pevski tečaj bo 17., 18. in 19. novembra t. l. Začetek tečaja je 17. t. m. točno ob 10. uri v dvorani Saveza Grafičnih delavcev v Ljubljani, Masarykova cesta 14/IV. V soboto, 19. novembra, bo nastopil UPZ v Mariboru. Tečaj je strogo obvezen za vse članstvo zbora. Članstvo naj prinese na tečaj note.

Štánovska organizacija JUU

iz društev Vabila

= JUU — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 19. novembra 1938., ob 9. uri v šoli v Radovljici. Dnevni red: 1. Angela Vodecova, referat: Naloge današnje žene s posebnim ozirom na učiteljico. 2. Dopisi. 3. Poročilo o izredni glavni skupščini. 4. Blagajniško poročilo. 5. Predlogi. Pred zborovanjem ob 8. uri je odborova seja. — K polnoštevlini udeležbi vabi

= JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA sporoča svojem članstvu, da bo zaradi uradne konference v novembru učiteljske zborovanje in prvi polovici meseca decembra. — V vseh administrativnih zadevah se obračajte odslej na šolskega upravitelja v Selcih, tov. Jožeta Zupančiča! — Zaostanki na članarini so znatni! Zamudniki, pohitite! Sresko društvo mora izpolnjevati svoje dolžnosti do Ljubljane redno in za vse organizirano članstvo! Ne delajte težkoč tamkaj, kjer jih ne bi bilo treba. — Nekatera šolska upraviteljstva še niso nakazala naročnine za poslano knjigo Emil Adamič! Prosim vložno, pošljite nam onih 6,—! — Opozorite v okraj na novo došle tovariše in tovarišice na sresko društvo JUU. Čim več nas bo, tem krepkejša enota. Tovariški pozdrav!

= JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOV. BISTRICA se udeležijo skupnega učiteljskega zborovanja z ostalimi obmejnimi učiteljskimi društvi dne 19. novembra v Mariboru ob priliki proslave 20letnice našega jugoslov. šolstva. Zborovanje se vrši ob 10,30 v Unionski dvorani s primernim zgodovinskim predavanjem o naši državi in razvoju našega šolstva v dvajsetih letih. — Občni zbor društva se vrši pozneje. — Vsi na našo domoljubno in štánovsko manifestacijo. Predsednik.

tako podpiranje. Ne miš, ne tič! Ali mislite, da so verjeli ljudje tistemu Peteršiljčku? Ni ti za čik! Vse, kar so začeli, je šlo rakom živžag, ker niso bili za vse ljudi.

»Ubogi učitelj!« si je mislil Žefranček, in se je spomnil Peteršiljčka, kako so mu ljudje zadnjo noč za slovo razbili šipe na oknih. Zakaj? Ker ni delal — za vse občane, vseh nazorov in stremiljenj! Za njim je junaški Žefranček pisaril precej časa, da je bilo vse v redu po naročilu »predpostavljenih«, pa se ni nič pritoževal. No, saj to je posel začasnega šolskega upravitelja.

»Pa gospod Neroda? Kaj mislite o njem?« se je Trlica zasmel. Tudi Žefranček je postal dobre volje.

»E, Neroda, eh, no ja, bil je...«

»Mevžal!« mu je Trlica planil v besedo. »Kolebal je sem ter tja kot vetrnjak. Preveč se je vdal pijači. In je razgrajal v gostilni, ter hujskal ljudi. Tako strankanskega človeka pri nas še ni bilo. Za njim ste menda spet vi prevzeli šolske reči, kajne?« je ogorčeno udaril po mizi.

»Seveda, kaj je to kaj čudnega?« je rekel Žefranček.

»Kolikokrat pa vas je prav za prav doletela čast, biti šef v življenju, kar službujete?«

»Nič manj ko štirikrat in pred nekaj dnevi — petkrat. Za Nerodo je prišel Kozobrin, potem Jurek. Da, petič sem začasni šolski upravitelj,« in pokazal je Trlici pod nos črno na belem ter si pogladil par kocin po bradi. »Zdaj, ko so premetili še Debelinka, po katerem me še čaka pisarjenje, sem dosegel jubilej, ki ga bomo tudi zalili.«

»Gospod Žefranček! Meni pa le ne gre v betico, zakaj vas ne imenujejo? Saj ste še

Šolski radio

—r VII. Torek, 15. novembra: Naše oko; dialog v obliki reportaže iz očesnega oddelka ljubljanske splošne bolnice. Izvajata g. Mirko Demšar in gđc. Ruža Demšarjeva. Razpored: 1. Obisk v bolnici. 2. Operacije. 3. Življenje in dnevni red na oddelku. 4. Bolezenski primeri. II.—III.

Petek, 18. novembra: Potovanje rib; g. prof. Rafael Bačar. Razpored: Potovanja živali so že od nekdaj vzbujala pozornost ljudi. Med drugimi so tudi ribe pravi svetovni popotniki, saj preplavajo nekatere ribe, n. pr. jegulje, tuni, lososi i. dr. tisoče kilometrov na svojih svatovskih potovanjih. Potovanja se redno ponavljajo vsako leto ob določenih dobi. Zakaj se ribe selijo? Nagonski in zunanji vzroki. — Potovanja posameznih rib; postrvi, sulcev, lososov, krapovcev, slanikov, sardel, sardin, tunov, trsk, bokoplut, jegulj, klenoluskavk itd. Dokazi za potovanja. — Gospodarski pomen ribjih potovanj. Konserviranje rib. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 13. novembra, ob 17. uri predaval g. inž. Bogdan Pahor: Zakon o pridelku in njegova praktična uporaba.

Iz uredništva

Tovariš Klop Marko, učitelj pripravnik! Vaš članek »Pripravnikova tožba« je bil sicer uvrščen v prejšnjo številko »Učiteljskega tovariša«, moral pa je biti izločen iz razlogov, ki presegajo delokrog uredništva.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI je imelo svoj redni letni občni zbor 22. oktobra 1938. v Murski Soboti.

Udeležba je bila 79% (92 članov-ic).

Ob otvoritvi občnega zbora je tov. predsednik pozval tovariše-ice na složno delo v organizaciji. Zelo lepo je karakteriziral v svojih 10 točkah škodljivce učiteljskega štánu. Za svoja izvajanja je žel veliko odobravanje.

Sledilo je poročilo delegata banovinske skupščine. K poročilu se je razvila živahna debata, posebno živo je bilo pri vprašanju učitelj. ocene sposoben — nesposoben. Članstvo je izrazilo željo, da se borba za doseg predlagane ocene nadaljuje.

Z ozirom na nevarne tuje gospodarske interese, ki v obmejnem ozemlju Slovenije odtujujejo našo mladino, poziva obmejno učiteljsko vso slovensko javnost brez razlike političnega nazora, da nastopa v življenjskih vprašanjih našega naroda v skupni fronti.

Tov. Antauer nam je kot delegat glavne skupščine podal situacijo in vzroke, zakaj ni mogla skupščina dokončati svoje delo. Članstvo obsoja neparlamentarno obnašanje opozicije, ki delo organizacije ruši, in odločno zahteva, da se odstrani iz štánovske organizacije političen vpliv. Zelo živa in stvarna je bila debata tovarišic radi celibata. Tovarišice prosijo vodstvo organizacije, da podvoji borbo za odpravo celibata, ki jemlje učiteljici svobodo izbire življenjskega druga in ji daje pečat manjvrednega bitja.

Tajnik Kramberger poda poročilo o delovanju društva.

Notranje društveno življenje je bilo precej razgibano, delo v organizaciji se je poživelo. Odbor se vsem zahvaljuje za zaupanje in oporo!

preden ste prišli k nam tam v Gadovi luknji kot začasni upravitelj razširili šolo kot Ribničanje svojo cerkev. Tu pri nas ste pridno delali pri Društvu samcev, društvu Treznosti, pri gasilcih, pri Društvu za pobijanje kvartopirstva, pri naši Zadruzi, kjer ste delali samo za druge, bili ste, no, pri vseh društvih; delali ste za našo vas, pri odboru na občini ste bili in še vse drugo. Zakaj ne postanete upravitelj?«

»Dragi Trlica, ko me pa sonce še ni tako ogrelo, čeprav sem na Velikem hribu, da bi dobil pravo »farbo!«

Trlica je debelo pogledal, buljil v Žefrančka in — oba sta bušnila v smeh...

Zvečer tistega dne so v šoli na Velikem hribu praznovali redek jubilej. Zbrani tovariši in tovarišice vseh skupin in periodičnih poviškov, vseh starosti, toda samo enega prepričanja — so pri čaši cvička in odojku skupno z odbornikom Trlico in začasnim šolskim upraviteljem Žefrančkom pozabljali na usodo učitelja v mili domovini. Žefranček je bil dobre volje. Dvignil je čašo in rekel: »Tovariši, cenjeni gospod Trlica! Danes praznujem dvojni jubilej, ki je morda edinstven v zgodovini šolstva naše mile domovine. Dosegel sem sedemnajst in pol leta službene dobe, to je ravno polovica, in postal sem petič začasni šolski upravitelj. Častitljiv jubilej. Na to se pije...«

In še je govoril, tudi čestitk je bilo dovolj. — — —

Za ogrom je zavijal veter, da so šipe na oknih škepetale. Daleč, nekje na vasi, je lajal pes...

Blagajničarka Blečić je poročala o štánu blagajne.

Poročilo knjižničarja Pajtlerja: Knjižnica obsega skupno 218 knjig, od katerih je 48 pedagoških, 48 metodskih, 34 filoz.-socialnih, 13 zemljepisnih, 10 zgodovinskih, 9 prirodoslovnih, 2 gospodarskih, 10 literarnih in 14 leposlovnih del.

Nato je sledila izvolitev častnega razsodišča in knjižničnega odbora.

Tov. Krašna je na kratko podal smernice dela učiteljstva v obmejnih krajih in prosil tovariše, da mu pri zbiranju prepotrebne materiala pomagajo.

Kramberger Jožko, tajnik.

Evgen Antauer, predsednik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LOGATCU je zborovalo 22. oktobra t. l. na Rakeku.

Navzočih 54 članov, t. j. 55 %.

Po uvodnih formalnostih, pozdravi predsednik sreskega starešino, g. Malešiča, g. sreskega šolskega nadzornika Mikuša Mateja, zlasti pa velja njegov pozdrav novim tovarišem-icam ter bivšemu nadzorniku tov. Štravsu, kateremu se je obenem zahvalil za očetovsko skrb in vse delo, katero je izvrševal v prid učiteljstva in naše obmejne šole.

Tov. Dolgan je v globoko zasnovanem predavanju analiziral vse tajnosti v izvajanju kompleksnega pouka. Učiteljstvo mu je bilo hvaležno za temeljito obrazložitev tega perečega vprašanja in ga je nagradilo s splošno pohvalo in aplavzom.

Po poročilu tov. tajnika in blagajnika sta podala tov. Suštaršič in tov. Doljak poročila o banovinski in državni skupščini. Obe poročili sta bili temeljiti in sta navzočim prikazali delo naše sekcije in glavnega odbora, na drugi strani pa težkoče, s katerimi se morajo boriti naši voditelji v Beogradu za doseg najprimitivnejših pravic v prid celokupnemu učiteljskemu štánu in pokretu.

Sklepi: Vse šole se udeležijo akcije o pomoči otrokom v obmejnih krajih. Nabrani darovi naj se pošljejo šol. upr. v Dol. Logatec in na Rakek.

Soglasno se sprejme resolucija in njeno utemeljevanje, ki se nanaša na zvišanje naših prejemkov.

Učiteljstvu se priporoča, da začne v smislu akcije »Učiteljskega pokreta« v tekočem šolskem letu »roučevati našo vas.

Poslednja dva predloga je stavil tovariš Sušnik.

Vsi predlogi so bili sprejeti soglasno!

Hrastnik Rado, t. č. tajnik.

Doljak Valentin, t. č. predsednik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ORMOŽ je zborovalo v soboto, 22. oktobra, ob 9. uri v ljudski šoli v Ormožu.

Od vpisanih 68 članov — navzočih 46.

Tov. predsednik apelira v uvodnem govoru na štánovsko in člansko zavednost članstva, z motivacijo, da dober član je tisti, ki lahko prenese vsako, tudi denarno žrtve v korist društva. Poroča o izstopivših članih, med katerimi so tudi taki, ki so svoj čas preželi od društva denarno podporo. Pozdravi vse navzoče, posebno pa novopristopivše članice in članke.

Po obravnavi dospelih dopisov sledi predavanje tov. Belšaka Ljudevita »Ob 20letnici Jugoslavije« in s tem v zvezi predavanje »Oj Doberdob...!« Povede nas v mislih na one poljane tam za Sočo, na kršno kraško planoto, kjer v vročem soncu pojo škrtati in kjer kraška burja diha skozi temno brinje. Povede nas na pot vseh onih tisočev, ki so tam trpeli in krvaveli. V nemih mislih se zazremo na hrib Sv. Mihaela in na ona širna mrtvaška polja v Sredipolju. Soča, zelenomodra Soča šumi nekje tam v ravnini — topovi so onemeli, prazni so rovi, le groza grobov govori še svojo povest.

Za tem sledi poročilo tov. Belšaka Ljudevita o banovinski in glavni skupščini. Složnost banovinske je članstvo odobraval, grajalo pa je kvarni vpliv opozicije na glavni skupščini.

Slede razni predlogi, predvsem predlog, naj sekcija na glavno skupščino, ki se ima vršiti v Zagrebu, pošlje delegacijo članic, ki naj čimbolj delajo na tem, da se vprašanje ukinitve celibata spravi v povoljni tek. Predlog iznese tovarišica Hosnarjeva.

Tov. Belšak predlaga, naj merodajna oblastva potrjujejo odloke krajevnih šolskih odborov o kaznih za neredne učence, ker v nasprotnem primeru se kvari avtoriteta šole. Kazni se naj izvajajo točno po zakonu.

Tov. Pintarič predlaga, naj bi sekcija posredovala, da že enkrat nehajo predčasni odpusti iz šole v neutemeljenih primerih.

Knafelc Alojzij, tajnik.

Lj. Belšak, preds.

Novosti na knjižnem trgu

—k »Ob dvajsetletnici Jugoslavije« je naslov zbirki mladinskih zborov, ki jih je zbral, uredil in izdal letos Luka Kramolc. V zbirki je 6 rodoljubnih pesmi E. Adamiča, Jobsta, Premrla in Škrjanca (ob dvajsetletnici Jugoslavije, Kralju Petru II. v pozdrav, itd) ter 14 narodnih pesmi iz vseh slovenskih krajev (iz Istre, Trsta, Štajerske, Koroške, Prekmurja, itd.). Svoje skladbe so prispevali Tome Matija, Santel Saša, E. Adamič, Vasilj Mirk, Kramolc Luka, dr. Kimovec in dr. Danilo Švara. Mladinski zbori v zbirki so namenjeni

ljudskim, meščanskim, srednjim in učiteljskim šolam. Delo je založila Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani in stane 28 din. Zaradi pestrosti narodnih motivov, lahke klavirske spremljave, lepega tiska in nizke cene jo vsakomur toplo priporočamo.

—k Zelo aktualne članke prinaša 3. številka »Roditeljskega lista«, ki si z veliko vztrajnostjo in idealizmom njenih sodelavcev, med katere je všteti tudi vse poštvalne profesorje, nastavnike in učitelje poverjenike, utira, čeprav mnogokje preko ovir, pot med najširše ljudske plasti.

»Roditeljski list« res zasluži vsestranske podpore vzgojiteljev in javnosti vobče, posebno, ker se vzdržuje samo z naročnino uvidnih in zvestih naročnikov.

—k Breda Ščekova je izdala v samozaložbi letos dve zbirki pod naslovom »Domovini« in »Ljuba si ti pomlad. V prvi je 13 pesmi za troglasne in štiriglasne mladinske ali ženske pevske zборе. Cena 22 din. Pesmi so lahke in pevne. Druga zbirka »Ljuba si ti pomlad« obsega 20 narodnih pesmi za en glas in klavir. Te pesmi so izšle na pobudo njene prijateljice Vide Rudolfove, kateri je zbirka tudi posvečena. Cena je 40 din. Obe zbirki se naroča pri Bredi Ščekovi v Hočah pri Poljčanah.

—k Znani mladinski komponist Ciril Pregelj je poklonil ob 20letnici Jadranskega stražnega »Čuvarji Jadrana«. To je skladba za dvoglasni mladinski ali mešani zbor s klavirjem (harmonijem). Skladba se pa lahko izvaja tudi brez spremljave. Oba Glasbena parta (za mladinski zbor in mešani zbor) sta ločena po enotnih sistemih. Delo je izšlo v samozaložbi in stane 12 din. Naroča se na naslov: Ciril Pregelj, učitelj in skladatelj, Celje.

KDOR UČITELJ TA ČLAN

UČITELJSKE TISKARNE!

—t V dolgih zimskih večerih bi nas dolgočasje umorilo, če bi ne imeli lepe knjige. Da ga preženemo in da združimo koristno z zabavnim, si naročimo zanimivo knjigo. Kaj je tedaj prijetnejše od čitanja dobre knjige v topli sobi, v svoji družini, ko zunaj hrumi, sneži in mraz pritiska? Zato ne odlašajmo, da nas zima ne prehit. Naročimo po svoji želji knjigo s poljubno vsebino pri Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali njeni podružnici v Mariboru.

—t Dobro proučite zadnjo okrožnico banke uprave o naročanju šolskih potrebščin. Ne pozabite jo primerjati s proračunom B, partija V., pozicija 1., 2., 3. (ali a, b, c)!

—t Zemljevid Ljubljane s srezom Ljubljane okolica je izšel. Pri naročanju učil ne zabite nanj! Nobena šola ne bo mogla uspešno poučevati zemljepisja ožje domovine brez tega eminentnega učila.

Na Vas je leželo da imate obleko vedno kot novo

sato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlokalnica

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalna orodja, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.